

SOCIALE ZEKERHEID

Fiscale verzetsstrijders

Doordat arbeid zwaar wordt belast, werken alleen de productiefste mensen nog, de rest is verplicht werkloos. Daar voeren de mannen van Prohef actie tegen

Marike Stellinga Foto Peter Hilz

Vier vrolijke heren strijden al drie decennia voor een nieuwe manier van belasting heffen, om precies te zijn: een nieuwe manier om de sociale zekerheid te financieren. Ze kwamen afzonderlijk van elkaar in de jaren tachtig tot dezelfde verwondering: wat raar dat een werkgever die iemand in dienst neemt, wordt gestraft met allerlei sociale premies die hij moet betalen. Terwijl hij juist de werkloosheid vermindert. Zo'n werkgever zou geld toe moeten krijgen.

Sinds begin jaren negentig voeren ze hun strijd geveien, via hun stichting Prohef. 'We zijn er alle vier diep verbijsterd over dat een systeem dat zo evident niet klopt, in stand blijft,' zegt Hans Stenfert Kroese, voormalig directeur van adviesbureau Rotterdams Werk BV en nu organisatieadviseur. 'In deze groep zit een hoge mate van vasthoudendheid en idealisme. We zijn gelovigen. Daarom houden we het zo lang vol.'

Piet van Elswijk, lector aan de Stenden hogeschool in Leeuwarden, was lang de naamgever van het plan dat in de jaren negentig in de Tweede Kamer werd bediscussieerd als het Plan-Van Elswijk. Hij zegt: 'De logica overwint niet zomaar.' De heren ontmoeten elkaar maandelijks. Ondernemer Peter Swertz trakteert vaak op haring of paling. Swertz is oprichter van een drukkerij, die nu wordt gerund door zijn zoon: 'Mijn vrouw zegt dat ik het geduld heb van een indiaan.'

Ook bij Peter Voogt is geen spoor van frustratie te bekennen over de tot nu toe vergeefse strijd. De zelfstandig adviseur: 'Wij zijn de Copernicus en de Galilei van de economische wetenschap. Wij zeggen dat de zon niet om de aarde draait, maar de aarde om de zon.' Wie zo'n positie inneemt, willen de vier maar zeggen, moet geduld hebben.

Na tien jaar impasse hebben de heren weer hoop op een experiment met hun manier van belasting heffen, in Noord-Nederland. De werkgeversverenigingen aldaar, VNO-NCW Noord en MKB-Noord, willen dat graag. Vakbonden FNV en CNV en de provincie Friesland steunen een experiment. Het wachten is op Piet Hein Donner, CDA-minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Hij moet uitkeringsinstantie UWV toestemming geven om mee te doen.

In de jaren negentig waren ze dicht bij een doorbraak. De gemeente Rotterdam deed een proef van vier jaar met de nieuwe manier van belasting heffen, die succesvol was. De PvdA-fractie in de Tweede Kamer was enthousiast. Een experiment uitgevoerd door economisch onderzoeksinstituut Creed van de Universiteit van Amsterdam was positief: door Prohef zou de welvaart met 10 procent kunnen stijgen.

Uiteindelijk liep een landelijk experiment stuk op Ad Melkert, de toenmalige PvdA-

gesteund door sommige economen, is het domste dat je kunt doen. Het ontmoedigt werken. En met werken verdient een samenleving haar geld. In een recessie is het effect van deze manier van belasting heffen nog wranger dan normaal. Mensen worden ontslagen. Om de uitkeringen op peil te houden, moeten de sociale premies uiteindelijk omhoog. Dat maakt arbeid duurder en zal leiden tot nog meer ontslagen.

De heren willen dat de overheid niet langer arbeid belast, maar productie. Werkgevers

betalen onder hun Prohef geen sociale premies meer voor werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. Sterker, als een werkgever iemand in dienst neemt, krijgt hij een belastingkorting. Werkgevers betalen belasting over de omzet die ze genereren minus de kosten die ze maken. Zo'n belasting is er al, de btw. Daar komt een sociale btw bij. De vier noemen hun belasting een productieheffing en daarom noemen ze hun plan Prohef.

Prohef: arbeid belasten maakt arbeid duur, dat is onverstandig

minister van Sociale Zaken. De vier denken dat Melkert zijn eigen plan voor gesubsidieerd werk, de Melkertbanen, bedreigd zag. Stenfert Kroese: 'Prohef toonde aan dat de Melkertbaan slechts symptoombestrijding was in een slecht systeem.'

Wrang

Wat is er zo verbijsterend slecht aan de huidige manier van belasting heffen? Van Elswijk: 'We heffen nu accijns op arbeid, daardoor maken we arbeid duur en prijzen die uit de markt.' Omdat steeds meer mensen niet werken, moet er steeds meer belasting worden geheven op arbeid. Dat maakt arbeid steeds duurder, waardoor nog minder mensen werken. Ondernemer Swertz: 'De prijs is de taal van de markt. Op de arbeidsmarkt echter spreekt een ondernemer een andere taal dan een werknemer, omdat de overheid zoveel belasting heft. Als een werknemer mij om 100 euro meer salaris per maand vraagt, dan vraagt hij mij eigenlijk om 200 euro meer. Dat praat raar.'

Arbeid belasten, zeggen de vier, daarin

zijn groot, zeggen de vier. Arbeid wordt door Prohef goedkoop en aantrekkelijk. De risico's van ondernemen verminderen. Want als de omzet tijdens een recessie krimpt, dan hoeft er ook minder belasting te worden betaald. Werkgevers zullen daarom tijdens recessies minder gauw mensen ontslaan. Voogt: 'Met Prohef zou de bedrijvigheid nu nog groeien in plaats van krimpen.'

Loonkosten zullen dalen, vooral voor laagbetaalden. Immers, de sociale premies maken een relatief groot deel uit van de loonkosten voor werkgevers. Prohef maakt mensen die minder productief zijn aantrekkelijker. Van Elswijk: 'De goedkoopste werknemer kost door Prohef niet meer 30.000 euro per jaar, maar 15.000 euro.' Nu doet iedereen die minder dan 30.000 euro per jaar productie kan leveren, niet mee: die kost een werkgever immers meer dan hij opbrengt. Stenfert Kroese: 'Zo iemand is verplicht werkloos.'

Onder Prohef is het aannemen van 50-plussers en gehandicapten minder beladen. 'Kunnen ze hun salaris wel waarmaken?'

Hans Stenfert Kroese (65)

Zelfstandige, voorheen ambtenaar. 'Wie per jaar minder dan 30.000 euro productie levert, is verplicht werkloos'

Peter Voogt (56)

Zelfstandig adviseur. 'We toonden aan dat de Melkertbaan slechts symptoombestrijding was in een slecht systeem'

Piet van Elswijk (66):

Lector aan de Stenden hogeschool. 'We heffen accijns op arbeid en prijzen arbeiders daarvoor uit de markt'

Peter Swertz (66)

Ondernemer. 'Als een werknemer mij om 100 euro meer salaris vraagt, vraagt hij mij eigenlijk om 200 euro meer'

vragen werkgevers zich nu af. Voogt: 'Je kunt ze inhuren voor het huidige nettoloon en afhankelijk van hoe productief ze zijn, draag je af.' De overheid kan de belastingaftrek die werkgevers krijgen als ze personeel aannemen hoger maken voor werknemers met psychische of fysieke problemen.

De obsessie met de productiviteit van werknemers zal verdwijnen en dat is een zegen, zeggen de heren. Bedrijven zullen minder drang voelen om te produceren met zo min mogelijk mensen. Dat zal tot lagere werkdruk en minder reorganisaties leiden. Stenfert Kroese: 'Nu werken alleen de meest productieve mensen en is er een legioen aan werklozen.' Door Prohef worden conciërges en portiers weer betaalbaar, kunnen er weer controleurs op de tram en handen aan de ziekenhuisbedden. Prohef ontmoedigt illegale arbeid en zwartwerken; die worden duurder dan wit werken, waar de overheid belastingaftrek voor geeft.

Nog zo'n probleem van de huidige sociale zekerheid: werknemers laten leren is onaantrekkelijk voor werkgevers. Ze leveren

geen productie en dus is er puur verlies. Onder Prohef hoeven werkgevers geen belasting te betalen als werknemers geen productie leveren; dus is het aantrekkelijker om iemand op cursus te sturen.

Innovatie

Waar zit de adder onder het gras? Waarom is dit nog niet ingevoerd? De kritiek op het plan in de jaren negentig was dat Prohef kapitaal – naast arbeid een belangrijke productiefactor – duur maakt door het te belasten en zo kapitaalintensieve bedrijven het land uit jaagt en innovatie remt.

Daarover zeggen de heren: 'Wij belasten de productie – niet het gebruik van productiemiddelen, of dat nou arbeid is of kapitaal.' Bovendien schatte de Universiteit van Amsterdam juist dat het rendement op kapitaal onder Prohef toeneemt. Dat Prohef leidt tot minder innovatie, geloven de heren niet. Van Elswijk: 'Onderzoek is een arbeidsintensieve bezigheid en arbeid wordt juist goedkoper.'

Ander punt van kritiek: de arbeidsproductiviteit zal dalen. Inderdaad zal onder

Prohef de productiviteit per werkende dalen. Nu zijn immers louter de meest productieve mensen aan het werk, onder Prohef ook de minder productieve. Maar per hoofd van de beroepsbevolking stijgt de productiviteit, want er zijn minder mensen werkloos.

Geen ander land heft belasting op productie in plaats van op arbeid. Wel discussiëren Duitse politici en economen over de vraag of het niet beter is de btw te verhogen en de belasting op arbeid te verlagen. Precies wat Prohef voorstelt.

Swertz, Voogt, Van Elswijk en Stenfert Kroese blijven hun idee onvermoeibaar aan de man brengen. Ze spraken de afgelopen dertig jaar met iedereen die luisteren wilde – van Jan Peter Balkenende, toen hij Kamerlid was voor het CDA, tot werkgeversvoorman Bernard Wientjes. Balkenende zei eind jaren negentig dat dit plan een prachtige oplossing was voor een niet-bestaand probleem. Nederland kampte in de voorspoedige jaren negentig met een tekort aan werknemers. Dus wat maakte het uit dat arbeid duur was? Zou Balkenende daar nu nog zo over denken? ■